

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNSKO-SANSKI KANTON
OPĆINA BOSANSKA KRUPA**

A N A L I Z A

**O PROCJENI PRIVREDNOG SEKTORA VEZANO ZA KRATKOROČNE I
DUGOROČNE POTREBE ZA RADNOM SNAGOM I O POSLOVNOM AMBIJENTU
U KOJEM OBAVLJAJU PRIVREDNU DJELATNOST**

Jun 2019

SADRŽAJ:

- UVOD	3
- METODOLOGIJA	4
- GLAVNI REZULTATI	5
- REZULTATI ANKETE	14
- PRIJEDLOG MJERA I ZAKLJUČAK	31

I. UVOD

Općina Bosanska Krupa je u aprilu i maju 2019. godine provela anketu o procjeni privrednog sektora vezano za kratkoročne i dugoročne potrebe za radnom snagom i o poslovnom ambijentu u kojem obavljaju privrednu djelatnost, i tom prilikom je anketirano 19 fizičkih i 31 pravno lice.

Svrha ove ankete je da se obezbijede korisne i pouzdane informacije o stanju u privredi i stavovima poslovne zajednice u Bosanskoj Krupi. Upitnik je sastavljen od pitanja čijom analizom ćemo dobiti odgovore na to kakva je poslovna klima na općini, kako privrednici općine kotiraju na tržištu radne snage, kakve poteškoće imaju, procjena interesa za saradnju sa srednjim školama, kao i zadovoljstvo privrednika kvalitetom lokalne samouprave, pojedinih javnih preduzeća, kao i državnih institucija zaduženih za podršku razvoja biznisa te podatak o visini investiranja privrednika u 2018 i 2019 godini, plan investiranja za 2020 godinu, podatak o izvozu i ukupnom prihodu anketiranih poduzetnika.

Upitnik obuhvata status firmi, prirodu njihovog posla, pitanja radne snage i zaposlenosti, informacije o ostvarenim investicijama, izvozu, ukupnom prihodu, usluge lokalne uprave i način komuniciranja sa upravom i sveukupno mišljenje o Bosanskoj Krupi kao mjestu za poslovanje.

Općina Bosanska Krupa je lider u lokalnom ekonomskom razvoju i u kontinuitetu pruža podršku razvoju poduzetništva. U tom kontekstu podrške investicijama, razvoju poduzetništva i stvaranja povoljnog poslovnog okruženja, implemantirano je niz mjera na unapređenju procedura za izdavanje odobrenja za rad, izdavanja odobrenja za građenje kao i druge procedure vezane za poslovni sektor značajno su ubrzane i pojednostavljene a na taj način se doprinijelo stvaranju povoljnog poslovnog okruženja.

Cilj ovog istraživanja je da se na osnovu prikupljenih informacija provođenjem istraživanja putem anketiranja privrednika na području općine Bosanska Krupa utvrde:

- potrebe i poteškoće u zapošljavanju, odnosno potrebe privrednih subjekata za određenim kvalifikacijama novozaposlenih radnika te utvrđivanje potreba za promjenom obrazovnog programa i procjena saradnje sa srednjim školama
- utvrđivanje mišljenja poslovnog sektora vezano za pozitivne i negativne okolnosti za poslovanje kao i uticaj raznih faktora na poslovanje privrednika te aktivnosti koje bi, po njihovom mišljenju, trebala učiniti općinska uprava na unapređenju privrednog ambijenta
- ocjena privrednika o kvaliteti pružanja javnih usluga sa prijedlozima unapređenja usluga koje bi trebalo unaprijediti
- podatak o visini investiranja privrednika u 2018. i 2019. godini, plan investiranja za 2020 godinu, podatak o izvozu i ukupnom prihodu.

Svrha ove ankete je da se obezbijede korisne i pouzdane informacije o stanju u privredi i stavovima poslovne zajednice u Bosanskoj Krupi. Upitnik je sastavljen od pitanja čijom analizom ćemo dobiti odgovore na to kakva je poslovna klima na općini, kako privrednici općine kotiraju na tržištu radne snage, procjena interesa za saradnju sa srednjim školama, kakve poteškoće imaju, kao i zadovoljstvo privrednika kvalitetom lokalne

samouprave, pojedinih javnih preduzeća, kao i državnih institucija zaduženih za podršku razvoja biznisa.

Rezultati analize istraživanja predstavljeni su u sljedećim cjelinama:

- METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA
- GLAVNI REZULTATI
- REZULTATI ANKETE
- PRIJEDLOG MJERA

Prva cjelina se odnosi na opis metodologije i obuhvata nekoliko koraka u procesu izrade analize stanja, uključujući ciljeve i obuhvat istraživanja, prikupljanje podataka, te analizu i obradu prikupljenih podataka.

U drugoj i trećoj cjelini prikazani su rezultati anketiranih podataka dobivenih anketiranjem privrednika općine. Prikaz rezultata podrazumijeva korištenje više tabelarnih i grafičkih prikaza, kao i sažetaka objašnjenja osnovnih nalaza do kojih se došlo anketiranjem privrednika.

U četvrtoj cjelini dat je prijedlog mjera za rješenje problema na koje privrednici nailaze u obavljanju svoje djelatnosti.

II. METODOLOGIJA

Cilj i predmet istraživanja

Primarni cilj anketiranja privrednika općine Bosanska Krupa je sticanje realnog uvida u stanje trenutne zaposlenosti i potrebe za novim zapošljavanjem radne snage te profilima potrebnih zanimanja kao i uvida u mišljenje privrednika o okolnostima za poslovanje i uticaju raznih faktora na poslovanje sa ocjenom kvalitete javnih usluga na području općine.

Predmet istraživanja su privrednici koji po klasifikaciji djelatnosti pripadaju proizvodnoj i uslužnoj djelatnosti te trgovini i ugostiteljstvu i ukupno je anketirano 50 privrednika (31 pravno lice i 19 samostalnih poduzetnika koji djelatnost obavljaju kao fizička lica).

Poslovni subjekti relevantni za ovu analizu se nalaze u nekoj ili više sljedećih područja:

- proizvodnja
- usluge
- trgovina
- ugostiteljstvo

Od ukupnog broja ispitanih privrednih društava i poduzetnika obuhvaćenih anketom, proizvodnom djelatnošću se bavi 44 %, uslužnom djelatnošću se bavi 30 %, trgovinom se bavi 14 %, ugostiteljstvom se bavi 12 %.

Zadaci

Shodno postavljenim ciljevima, utvrđeni su konkretni zadaci:

- Utvrdi trenutnu zaposlenost i potrebu poslodavaca za dodatnim zapošljavanjem radne snage,
- Identificirati potrebne kvalifikacije i zanimanja vezane za potrebe privatnog sektora,

- Uporediti broj zaposlenih u protekle 3 godine
- Procijeniti interes za saradnju sa srednjim školama i kvalitet stručnog znanja i vještina radne snage,
- Ocijeniti mišljenje privrednika o okolnostima za poslovanje i uticaju raznih faktora na poslovanje,
- Analizirati kvalitet saradnje privrednika sa općinskom upravom i ocijeniti kvalitete javnih usluga na području općine
- Utvrditi odgovarajuće zaključke i preporuke za usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada privrednog sektora općine Bosanska Krupa
- Prikazati podatak o visini investiranja privrednika u 2018. i 2019. godini, plan investiranja za 2020. godinu, podatak o izvozu i ukupnom prihodu.

Anketa

U anketi su osim uvodnih informativnih pitanja, postavljana pitanja zatvorenog tipa, uz napomenu da je privrednicima ostavljena mogućnost da ponude i vlastite odgovore na svako pitanje koja su obrađena u glavnim rezultatima analize.

Pored opštih pitanja o privredniku upitnik je sadržavao i pitanja koja obuhvataju status firmi, prirodu njihovog posla, pitanja radne snage i zaposlenosti, informacije o saradnji sa srednjim školama i zadovoljstvom kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja, usluge lokalne uprave i način komuniciranja sa upravom i sveukupno mišljenje o Bosanskoj Krupi kao mjestu za poslovanje te podatak o visini investiranja privrednika u 2018. i 2019. godini, plan investiranja za 2020. godinu, podatak o izvozu i ukupnom prihodu.

Prikupljanje podataka

Anketa je sprovedena u mjesecu aprilu i maju 2019. godine, posjetom privrednicima u njihovom poslovnom sjedištu. Rezultati anketiranja su dati u formi gotovih izvještaja u tabelarnom obliku kao i u formi grafikona te su kao takvi uporedivi sa podacima drugih izvora, kao što su statistički izvještaji i sl.

III. GLAVNI REZULTATI

Na području općine Bosanska Krupa, zaključno s junom 2019. godine, ukupno je registrirano 298 fizičkih lica (obrt 183, ugostiteljstvo 67, trgovina 48) i 346 pravnih lica sa izdvojenim poslovnim jedinicama na području općine, koji obavljaju privredne djelatnosti (*podatak preuzet iz Registra izdatih odobrenja za rad i Poreske uprave Bosanska Krupa*).

Ukupno je zaposleno 3.519 radnika i stepen zaposlenosti je 19% (manje za 0,3% u odnosu na stepen zaposlenosti USK 19,3%). Od ukupnog broja zaposlenih na području USK (37.687) u općini Bosanska Krupa je zaposleno 9,5% lica.

Broj nezaposlenih je 3.572 i stepen nezaposlenosti je 54,8%, što je nešto iznad prosjeka za nivo USK (51,2%).

Prosječna neto plata je 825,00 KM što je za 1,8% manje od prosjeka neto plate USK (840,00 KM) (*Podatak preuzet od Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Federalnog zavoda za statistiku, Poreske ispostave Bosanska Krupa, Zavod za zapošljavanje -USK-Biro rada Bosanska Krupa*)

Obradom prikupljenih podataka dobiveni su određeni pokazatelji koji predstavljaju ilustraciju stanja, kao i očekivanih promjena pravnih i fizičkih lica na području općine Bosanska Krupa a vezano za promjene u broju i profilu zanimanja zaposlenih radnika, saradnji sa srednjim školama i zadovoljstvom kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja, usluge lokalne uprave i način komuniciranja sa upravom kao i mišljenje privrednog sektora o poslovnom ambijentu u kojem obavljaju privrednu djelatnost.

Anketom privrednog sektora obuhvaćeno je 31 pravni subjekt i 19 samostalnih poduzetnika.

1. INFORMACIJE O POSLOVNIM SUBJEKTIMA

Najveći broj anketiranih privrednika su privrednici koji se bave:

- **proizvodnjom** (44%) gdje je osnovni proizvod proizvodnja mašina, rezane građe, pekarskih proizvoda, mesa i mesnih prerađevina, mlijeka i mliječnih proizvoda, karoserija, kabina, metelnih konstrukcija, stolarije, namještaja, meda, softvera i sl,
- **uslužnim djelatnostima** (30%) gdje su osnovne usluge ugrađeni i dorađeni gotovi proizvodi, usluge u građevinarstvu, prevoza, računovodstvene usluge, instalaterske, automehaničarske, frizerske i sl,
- **trgovinom** (14%) i
- **ugostiteljstvom** (12%).

Kod anketiranih lica trenutno je ukupno zaposleno: 869 lica i u prosjeku zapošljavaju 17 radnika.

U posljednje tri godine, posmatrano po skupinama: proizvodnje, usluge i trgovina, anketirani privrednici su zapošljavali sljedeći broj radnika na dane: 31.12.2016., 31.12.2017. i 31.12.2018. godine.

Na dan 31.12.2018. godine, najviše je radnika zaposleno u oblasti proizvodnje 74% od ukupnog broja zaposlenih kod anketiranih privrednika, što je za 6% manje u odnosu na broj zaposlenih u 2017 godini.

Tabela 1.

	PROIZVODNJA			USLUGE			TRGOVINA			UGOSTITELJSTVO		
	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.
UKUPNO	587	648	609	116	116	117	193	217	47	52	66	51

Sezonske radnike anketirani privrednici zapošljavaju uglavnom u ljetnom periodu za djelatnosti iz oblasti ugostiteljstva, građevine, poljoprivrede i slično. Trenutno sezonske radnike upošljava 9 privrednika, uglavnom u periodu ljeta, od 01.06 do 30.09.

Privredni razvoj anketiranih privrednih subjekata na području općine baziran je velikim dijelom na domaćem kapitalu (92% - 46 anketiranih lica) a oblik vlasništva je kod 98% subjekata u privatnom vlasništvu a jedan subjekt ima mješovito vlasništvo gdje je učešće stranog kapitala preko 50%.

Tabela 2.

PORIJEKLO KAPITALA	Domaći: 92%
	Strani: 8%

Tabela 3. Zaposleni prema stepenu stručne spreme:

	UKUPNO FIZIČKA I PRAVNA LICA	
	31.12.2017.	31.12.2018.
NK	48	58
SSS	710	698
VŠS	7	7
VSS	54	53
MAGISTAR	7	6
UKUPNO:	826	822

Posmatrajući zapošljavanje u prethodnim godinama u poređenju sa stanjem na dan anketiranja u 2019. godini, gdje je broj zaposlenih 869, dolazi se do podataka da je prisutan blagi porast broja zaposlenih. Gornjom tabelom dat je prikaz zapošljavanja po godinama gdje je zabilježen procenat pada broja zaposlenih u 2018. godini u odnosu na 2017. godini za 0,5%, te porast broja zaposlenih u 2019. godini za 5,4%.

Poslodavci su naveli da zapošljavaju najviše radnika sa SSS i to 85,9% zaposlenih su radnici sa SSS, što je za 3 % više u odnosu na prethodnu godinu.

2. PROCJENE O POTREBAMA ZAPOŠLJAVANJA I POTEŠKOĆE U ZAPOŠLJAVANJU

Posmatrajući promjene u broju zaposlenih u toku 2018. godine, 50% anketiranih privrednika se izjasnilo da su imali promjene u broju zaposlenih gdje su uposlili 118 radnika (zavarivači, pomoćni radnici, mašinski tehničari, građevinski radnici) što je u odnosu na prethodnu posmatranu godinu manje za 47%, a otpušteno je ili samovoljno otišlo 102 radnika, što je u odnosu na prethodnu posmatranu godinu manje za 48%.

U odnosu na ukupan broj zaposlenih u 2018. godini, kod anketiranih lica bez zaposlenja je ostalo 12,4% zaposlenih (podatak se u najvećem dijelu odnosi na lica zaposlena u metalopreradi).

Najveća stopa zapošljavanja u odnosu na ukupan broj novozaposlenih u 2018. godini (118 radnika) je u metalopreradi (89 radnika) i iznosi – 75%.

Kao razlog prestanka rada zaposlenika, poslodavci navode u najvećem dijelu da je to zbog otkaza od strane radnika i otkaza od strane poslodavca.

Prilikom pronalaženja novih radnika u 2018. godini, 54% anketiranih se izjasnilo se da su imali poteškoće s nedostatkom specifičnih profesija i kvalifikacija koje su bitne za razvoj privrednog subjekta.

Poteškoće sa većim značajem su prikazane u sljedećoj tabeli, procentualno izražene sa brojem nedostajućih radnika:

Tabela 4. Poteškoće kod pronalaženja potrebnih profila zanimanja koje su iskazala anketirana preduzeća

Razlog	Vrsta traženog zanimanja i procenat nedostajućih radnika	
	Naziv zanimanja	Procenat nedostajućih radnika
1. Nedostatak radnika traženog zanimanja	Zavarivač i slična zanimanja iz oblasti prerade metala (28)	46,20%

		kuhar (5), konobar (6), građevinski radnici (7), i ostali...	
2.	Nedostatak radnika sa adekvatnim znanjima i vještinama	Zavarivač i slična zanimanja iz oblasti prerade metala (24) kuhar (6), konobar (9), vozač (13), trgovac (7) i ostali...	53,03%
3.	Nedostatak radnika sa traženim iskustvom	hemijski tehnolog (1)	0,75
4.	Nedostatak radnika sa traženim znanjem stranog jezika		
5.	Nedostatak radnika sa traženim znanjem rada na računaru		
6.	Nedostatak radnika sa traženim socijalnim vještinama (komunikativnost, timski rad, spremnost na učenje i sl.)		
7.	Nezainteresiranost ili nemotiviranost radnika		
8.	Nešto drugo, navedite šta.		

Vezano za planirano zapošljavanje do 31.12.2019. godine, 68% anketiranih privrednika se izjasnilo da planira zaposliti radnike sa specifičnim profesijama i kvalifikacijama odmah odnosno do 31.12.2019 godine.

Potrebna zanimanja	Broj potrebnih radnika
zavarivač	106
vozač	21
konobar	15
CNC operater	14
trgovac	12
kuhar	11
NK radnik	10
zidar	8
strojar	8
pekar	7
stolar	7
monter građevinske stolarije	2
automehaničar	2
ing. mašinstva	2
dipl. ecc sa certifikatom za računovođu	2
bravar	2
radnik na brenti	1
farmaceutski tehničar	1
ing.drvene struke	1
instalater	1
UKUPNO:	233

Privrednici su iskazali i određene vrste podrške koje su im potrebne kod programa novog zapošljavanja.

Na pitanje: "Šta Vam je potrebno da povećate trenutni broj zaposlenih lica", 24,5% ispitanih preduzeća se izjasnilo da je povećanje broja zaposlenih lica uvjetovano povećanjem proizvodnje odnosno usluga usljed pronalaska novih kupaca odnosno korisnika usluga a 22,6% se izjasnilo da je povećanje broja zaposlenih lica uvjetovano stručnom spremom radnika na tržištu rada.

Tabela 5. Prikaz podataka o određenim vrstama podrške koje su im potrebne kod programa novog zapošljavanja.

	Broj odgovora privrednika	Učešće u %
Podsticaj za zapošljavanje novih radnika	9	17
Finansiranje obuka novih radnika	6	11,3
Povećanje proizvodnje usljed pronalaska novih kupaca	13	24,5
Podsticaj za nabavku osnovnih sredstava	7	13,2
Ostalo (stručna sprema radnika na tržištu rada -12)	18	34
UKUPNO:	53	100%

Vezano za potrebne profile radne snage koje su iskazala anketirana preduzeća i planirana zapošljavanja novih radnika u periodu od 2019-2021. godine 63,2% anketiranih se izjasnilo da u datom periodu planiraju nova zapošljavanja

Tabela:6 Potrebni profili radne snage

Potreban profil radne snage	Broj preduzeća sa iskazanim interesom
Zavarivač	123
Vozač	19
Konobar	13
Operater cnc	13
Trgovac	12
Kuhar	11
Strojar	9
Zidar	8
NK radnik	7
Pomoćni radnik	6
Stolar	6
Brusač	5
Bravar	5
Pekar	5
Automehaničar	3
Monter građ.stolarije	2
Dipl. ecc	2
Farmaceutski tehničar	2
Mašinski inženjer	2
Staklar	2
Organizator posla	1
Instalater	1
Inženjer drvne struke	1
Programer	1
UKUPNO:	259

3. PROCJENA INTERESA ZA SARADNJU SA SREDNJIM ŠKOLAMA

Procijenjujući interes za saradnju privrednika sa srednjom školom i pitanje da li trenutno imaju učenika na praktičnoj nastavi značajan broj anketiranih (96%) je izjavilo da nemaju te je 80% njih izjavilo da su spremni primiti učenike na praktičnu nastavu.

Po mišljenju privrednika razlog zašto nemaju učenike na praktičnoj nastavi najvećim dijelom je u slaboj zainteresiranosti učenika (71% privrednika se tako izjasnilo) .

Tabela 7. Razlozi nedostatka učenika na praktičnoj nastavi

	Broj odgovora privrednika	Učešće u %
Nema zainteresovanih učenika	32	71,1
Zbog specifičnosti posla privrednika nije uobičajeno da imaju učenike na praksi	5	11,10
Ne postoji komunikacija sa srednjom školom	3	6,7
Trenutno nemaju učenike na praksi ali povremeno imaju	3	6,7
Na području općine nema odgovarajuće škole čiji bi učenici obavljali praksu kod poslodavaca (pekar,mesar)	2	4,4
UKUPNO:	43	100%

Po mišljenju privrednika da bi primili učenike na praksu u većem dijelu su predložili poboljšanje interesovanja učenika

Tabela 8. Prikaz uslova za prijem učenika na praksu

	Broj odgovora privrednika	Učešće u %
Obezbjeđenje mašina za izvođenje praktične nastave		
Obezbjeđenje finansijskih sredstava za nabavku sirovina/materijala	2	3,6
Obezbjeđenje finansijskih sredstava za plaćanja mentora/predavača		
Bolja komunikacija sa školama i koordinatorima za praktičnu nastavu	20	36,4
Interesovanje učenika	25	45,4
Ostalo	8	14,5
UKUPNO:	55	100%

4. KVALITET STRUČNOG ZNANJA I VJEŠTINA RADNE SNAGE

Po završetku obrazovanja tokom kojeg su stekli određena znanja i vještine poslodavci upošljavaju radnike očekujući od njih znanja i vještine s kojima mogu raditi. Glavni cilj

istraživanja u ovom dijelu analize je ispitati zadovoljstvo poslodavaca sa kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja.

Od ukupnog broja anketiranih privrednika, njih 83,7% su zadovoljni kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja.

Tabela 9. Prikaz zadovoljstva kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja

Da li ste zadovoljni kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja	DA	NE	UKUPNO
Broj odgovora	41	8	49
Učešće u %	83,7	16,3	100%

Da bi unaprijedili postojeći obrazovni sistem anketirani privrednici daju preporuke po kojima bi se najvećim dijelom obavljalo više praktične nastave uz usklađenost obrazovanja i potreba na tržištu rada. Preporuke unapređenja postojećeg obrazovnog sistema prikazane u sljedećoj tabeli

Tabela 10. Prikaz preporuka unapređenja postojećeg obrazovnog sistema

		Broj odgovora	Učešće u %
1.	Više praktične nastave	11	16,7
2.	Bolja usklađenost obrazovanja i potreba na tržištu rada	41	62,1
3.	Bolja komunikacija sa školama	6	9,1
4.	Promjena nastavnog plana i programa u skladu sa preporukama poslodavaca	8	12,1
	UKUPNO:	66	100%

Vežano za korištenje edukacija, treninga ili obuke 40% ispitanika se izjasnilo da su u posljednje tri godine koristili iste. U najvećem postotku educiraju se zaposlenici u oblasti metaloprerađe, zaštite na radu i sanitarne ispravnosti životnih namirnica i obuka rada na novim mašinama.

5. POSLOVNI AMBIJENT

Mišljenje privrednika o Bosanskoj Krupi, kao mjestu za poslovanje, generalno mišljenje anketiranih privrednika je u 20% slučajeva ocijenjeno kao zadovoljavajuće, 60% je ocijenjeno kao dobro, 10% kao loše a 10% se izjasnilo da je Bosanska Krupa izuzetno dobro mjesto za poslovanje.

Obzirom da je glavni cilj ove analize utvrditi zadovoljstvo privrednika sa lokalnim poslovnim ambijentom a anketnom upitniku od njih je traženo da se izjasne šta smatraju pozitivnim a šta negativnom okolnostima za poslovanje u Bosanskoj Krupi.

Ovdje je bitno napomenuti da od ukupnog broja mišljenja i zapažanja datih od strane privrednika, u najvećem broju datih mišljenja:

- izjašnjavajući se o pozitivnim okolnostima za poslovanje, 19,5% ispitanika se izjasnilo da je razvoj poslovnih zona pozitivna okolnost za poslovanje, 29,6% se izjasnilo da je to blizina EU, prirodne ljepote 15,5%. Ukupno je zabilježeno 71 pozitivnih zapažanja grupisanih u 15 različitih odgovora.

- izjašnjavajući se o negativnim okolnostima za poslovanje, u najvećem postotku, 54,1% ispitanika, se izjasnilo da je iseljavanje stanovništva i potrebnih kadrova negativna okolnost za poslovanje, visina komunalnih taksi i naknada 13,1%, u manjem postotku su izražene potrebe za radnom snagom, nelegalan rad i sl. Ukupno je evidentirano 61 negativno zapažanje grupisano u 17 različitih odgovora.

Tabela 11. Pozitivne i negativne okolnosti, po mišljenju privrednika, koje utiču na poslovanje

Pozitivne okolnosti za poslovanje u Bosanskoj Krupi		Negativne okolnosti za poslovanje u Bosanskoj Krupi	
razvoj poslovnih zona	19,5%	iseljavanje stanovništva i potrebnih kadrova	54,1%
blizina EU	29,6%	visina komunalnih taksi i naknada	13,1%,
prirodne ljepote	15,5%.	ostalo	32,8%
ostalo	35,4%		
UKUPNO	100%		100%

Stepen uticaja raznih faktora na poslovanje privrednika istražen je kroz vrednovanje stepena uticaja na ispitanike u obavljanju njihove djelatnosti. Vrijednosti u tabeli su prikazane zbirno za fizička i pravna lica, izrežene broičano i procentualno u odnosu na ukupan broj anketiranih privrednika..

Tabela 12. Stepenn uticaja raznih faktora na poslovanje u Bosanskoj Krupi

Faktori	Vrlo ograničavajući		Ograničavajući		Bez uticaja		Pozitivan uticaj	
	broičano	%	broičano	%	broičano	%	broičano	%
PDV			11	22	38	76	1	2
Porezi i doprinosi na plate	7	14	20	40	23	46		
Takse, naknade i ostali obavezi neporezni nameti	17	34	13	26	20	40		
Inspekcijski nadzor	2	3,9	6	11,8	42	82,3	1	2
Procedure vezane za uvoz/izvoz	2	4	6	12	42	84		
Politička stabilnost	5	10	18	36	27	54		
Adm.procedure	3	5,9	9	17,6	39	76,5		

Na pitanje kako privrednici komuniciraju sa općinskom upravom izražen je zbirno za fizička i pravna lica.

Stav da se komunikacija sa općinskom upravom obavlja:

- redovnim sastancima u općinskoj upravi iznijelo je 8,2% ispitanika
- posjete privrednicima u poslovnom sjedištu iznijelo je 10,2% ispitanika
- potrebne informacije privrednici dobiju e-poštom, telefonom, faxom i sl. iznijelo je 51% privrednika
- nemaju komunikaciju 30,6%.

Na pitanje koji oblici komunikacije bi bili poželjni, po mišljenju i potrebama privrednika:
 -75,5% ispitanika se izjasnilo da je to redovnim sastancima u općinskoj upravi
 -10,20% se izjasnilo da je to posjetama preduzeću
 -14,3% je mišljenja da je to anketama prije odlučivanja o važnim pitanjima za privredu.

Na pitanje da li su koristili neke vrste podsticaja 84,8% anketiranih privrednika se izjasnilo da nisu koristili podsticaje.

Podsticaji koje su korišteni su uglavnom podsticaji koje nudi Zavod za zapošljavanje, te se 15,2% privrednika izjasnilo da su koristili tu vrstu podsticaja, te poticaji putem MEG projekta 8,7%. U manjem procentu podsticaji su korišteni u vidu unapređenja poljoprivredne proizvodnje.

Vežano za korištenje olakšica 98% ispitanika se izjasnilo da nisu koristili olakšice, dok se 2% anketiranih izjasnilo da su koristili olakšice u vidu oslobađanja od dijela naplate komunalne takse u prvim godinama rada.

Prema mišljenju anketiranih privrednika, u domenu aktivnosti koje bi trebala učiniti općinska uprava na unapređenju privrednog ambijenta, općina Bosanska Krupa treba staviti akcenat na aktivnosti prikazane u sljedećoj tabeli.

Vrijednosti u tabeli su prikazane zbirno za fizička i pravna lica, izražene brojčano i procentualno u odnosu na ukupan broj aktivnosti koje bi, po mišljenju anketiranih privrednika, trebala učiniti općina Bosanska Krupa.

Tabela 13. Potrebne aktivnosti općine Bosanska Krupa na unapređenju privrednog ambijenta

Potrebne aktivnosti na unapređenju privrednog ambijenta	broj	% učešća
Aktivnosti na zaustavljanju iseljavanja stanovništva	21	35,6
Brzina u rješavanju predmeta u općinskoj nadležnosti	5	8,5
Organiziranje bolje saradnje sa privrednicima koji se bave proizvodnjom	4	6,8
Smanjiti visinu komunalnih taksi i naknada	8	13,5
Ostale aktivnosti (obezbjeđenja parking prostora ispred poslovnih objekata, organiziranje seminara, bolje saradnje sa inspekcijskim službama, rješenje vodovodne mreže za poslovne objekte u Baštri, usklađivanje obrazovnog sistema sa potrebama privrede, i slično)	21	35,6

Ocijenjujući kvalitet javnih usluga ocijenjen kroz mišljenje: loše, zadovoljavajuće i odlično, izražen kroz vrednovanje stepena kvalitete usluge anketirani privrednici su se izjasnili kroz vrijednosti prikazane u sljedećoj tabeli, izražene brojčano i procentualno u odnosu na ukupan broj privrednika koji su ocjenjivali kvalitet javnih usluga.

Anketirani privrednici su najkvalitetnijim uslugama ocijenili izdavanja dozvola za privredne djelatnosti i usluge javne bezbjednosti a loše kvalitete usluge su se izjasnili da su to podrška malim i srednjim preduzećima i održavanje puteva.

Tabela:14 Ocjena kvaliteta javnih usluga

	Loše		Zadovoljavajuće		Odlično	
	brojčano	%	brojčano	%	brojčano	%
Ponuda lokacija i zgrada za poslovanje	4	8	40	80	6	12
Podrška malim i srednjim preduzećima	6	12	38	76	6	12

Javni transport	4	8,3	42	87,5	2	4,2
Održavanje puteva	36	73,5	13	26,5	-	
Distribucija električne energije	6	12,2	33	67,3	10	20,4
Javna bezbjednost	2	4	24	49	23	47
Izdavanje građevinskih dozvola	10	20	26	52	14	28
Izdavanje dozvola za privredne djelatnosti	1	2	13	26,5	35	71,5
Komunalne usluge	5	10,2	21	42,8	23	46,9

Po mišljenju 65,3% privrednika, usluga koju treba prvo unaprijediti je održavanje puteva na način kvalitetnije sanacije postojeće putne mreže a 10,2% se izjasnilo da prvo treba unaprijediti uslugu održavanja puteva u zimskom periodu. Ostalih 24,5% ispitanika se izjasnilo u manjim procentima za preostale usluge u navedenoj tabeli koje su bile ponuđene privrednicima za ocjenu kvaliteta

Od ukupnog broja anketiranih privrednika, kod 25 privrednika je izvršen uvid u ukupan prihod za 2018. godinu, izvoz u 2018. godini, investicije u 2018. godini, investicije u 2019. godini do dana anketiranja te planirane investicije u 2020. godini. Kod ovih privrednika:

- ukupno se izvezlo robe i usluga u iznosu od 53.951.433,4 KM,
- u prošloj godini je investirano u iznosu od 8.769.515,95 KM,
- u 2019 godini do dana anketiranja,
- investirano je 4.432.963 KM,
- plan investiranja u 2020 godini je 3.010.000 KM
- trenutno ovi privrednici upošljavaju 701 radnika i
- ostvarili su ukupan prihod u iznosu od 89.185.132,36 KM.

IV REZULTATI ANKETE

Istraživanjem je obuhvaćeno 50 privrednika (31 pravni subjekat i 19 samostalnih poduzetnika) općine Bosanska Krupa a vezano za procjenu privrednog sektora vezano za kratkoročne i dugoročne potrebe za radnom snagom i o poslovnom ambijentu u kojem obavljaju privrednu djelatnost. Najveći broj anketiranih privrednika je su privrednici koji se bave proizvodnjom – 44%, uslužnim djelatnostima – 30%, trgovinom - 14% i ugostiteljstvom-12%.

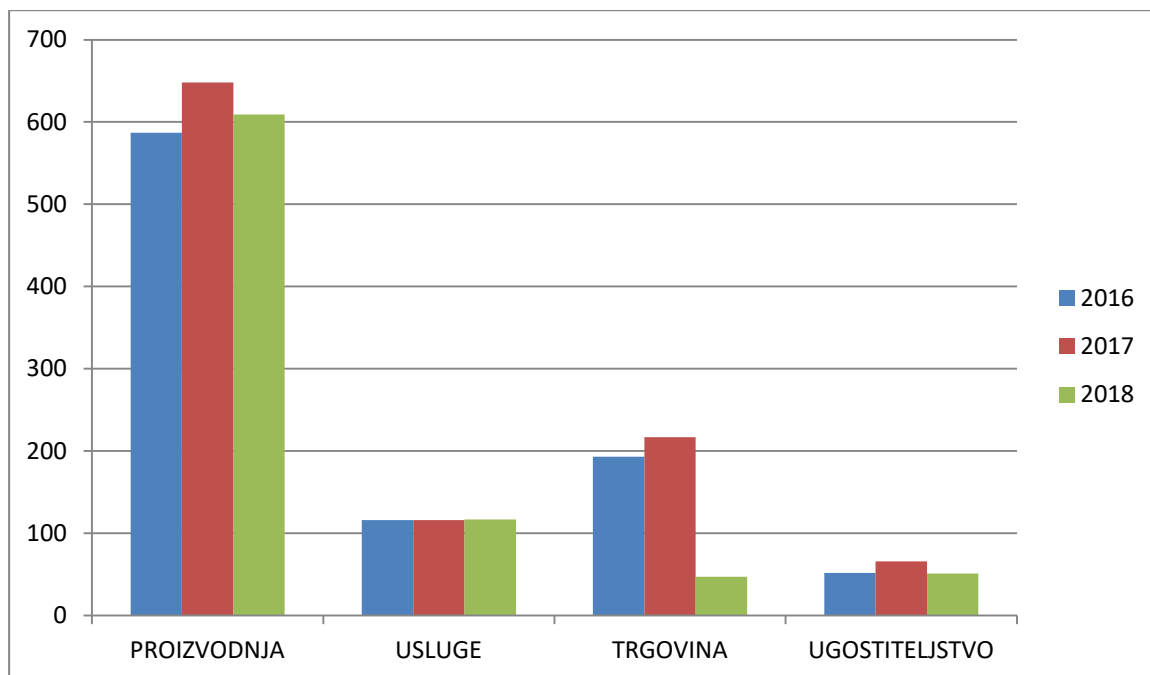
Na dan popunjavanja anketnog obrasca anketirani privrednici su zapošljavali 869. lica.

U posljednje tri godine, posmatrano po skupinama: proizvodnje, usluge i trgovina, anketirani privrednici su zapošljavali sljedeći broj radnika na dane: 31.12.2016., 31.12.2017. i 31.12.2018. godine

Na dan 31.12.2018. godine, najviše je radnika zaposleno u oblasti proizvodnje 74% od ukupnog broja zaposlenih kod anketiranih privrednika, što je za 6% manje u odnosu na broj zaposlenih u 2017. godini.

Tabela:15

	PROIZVODNJA			USLUGE			TRGOVINA			UGOSTITELJSTVO		
	31.12. 2016	31. 12. 2017.	31.12. 2018	31.12. 2016	31.12. 2017.	31.12. 2018	31.12. 2016	31.12. 2017.	31.12. 2018	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018
UKUPNO	587	648	609	116	116	117	193	217	47	52	66	51

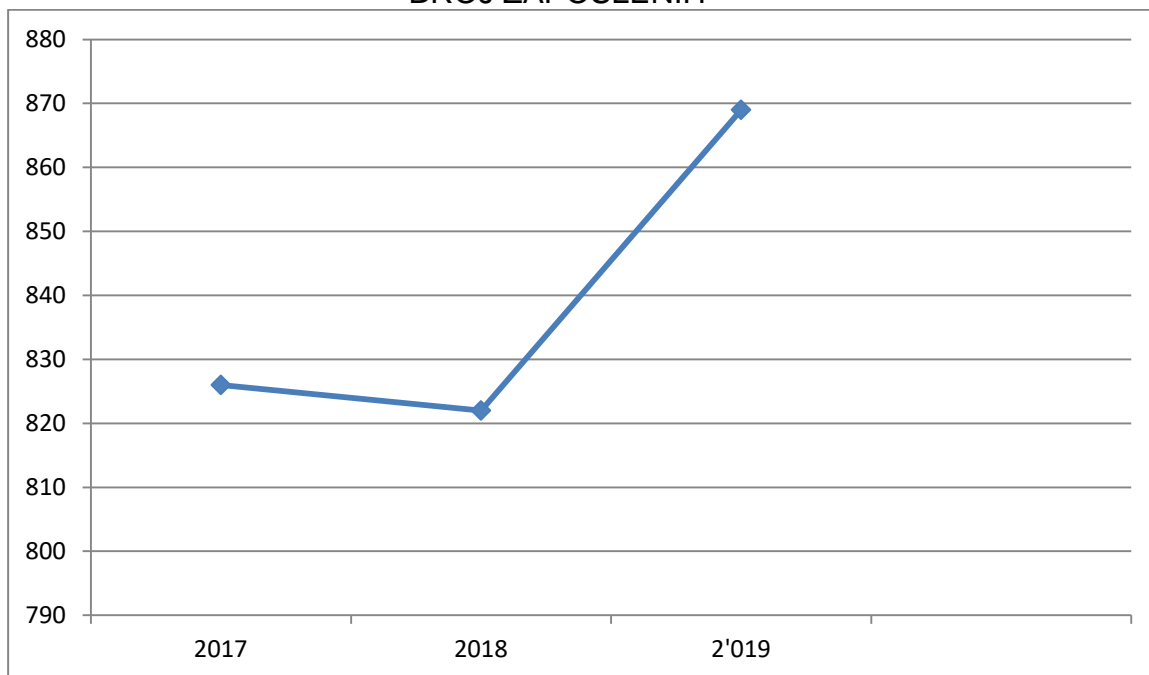

Posmatrajući zapošljavanje u prethodnim godinama u poređenju sa 2018 godinom, gdje je broj zaposlenih: 824, dolazi se do podataka da je prisutan pad broja zaposlenih.

Tabela 16.

	UKUPNO FIZIČKA I PRAVNA LICA	
	31.12.2017.	31.12.2018.
NK	48	58
SSS	710	698
VŠS	7	7
VSS	54	53
MAGISTAR	7	6
UKUPNO:	826	822

BROJ ZAPOSLENIH

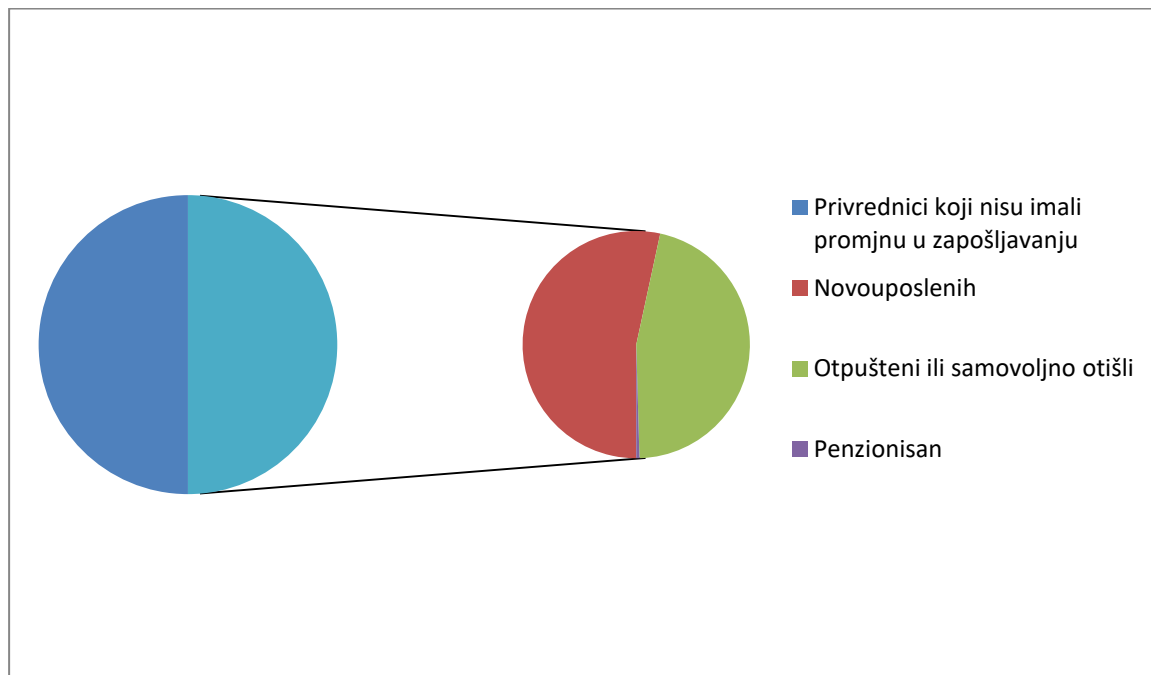
Gornjom tabelom dat je prikaz zapošljavanja po godinama gdje je zabilježen procenat porasta broja zaposlenih u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu u porastu za 0,5% i porast broja zaposlenih u 2019 godini u odnosu na 2018 godinu za 5,7%.

Poslodavci su naveli da zapošljavaju najviše radnika sa SSS i to 84,9% zaposlenih su radnici sa SSS, što je za 1,7 % više u odnosu na prethodnu godinu.

PROCJENE O POTREBAMA ZAPOŠLJAVANJA I POTEŠKOĆE U ZAPOŠLJAVANJU

Posmatrajući promjene u broju zaposlenih u toku 2018. godine, 50% anketiranih privrednika se izjasnilo da su imali promjene u broju zaposlenih gdje su uposlili 118 radnika (zavarivači, pomoćni radnici, mašinski tehničari, građevinski radnici) što je u odnosu na prethodnu posmatranu godinu manje za 47%, a otpušteno je ili samovoljno otišlo 102 radnika, što je u odnosu na prethodnu posmatranu godinu manje za 48%.

U odnosu na ukupan broj zaposlenih kod anketiranih lica bez zaposlenja je ostalo 8,3% zaposlenih a samovoljno je otišlo 3,3% zaposlenih(podatak se u najvećem dijelu odnosi na lica zaposlena u metaloprerađi (30) kao i zaposlenici koji su radili u građevinskoj djelatnosti kao pomoćni radnici, u toku građevinske sezone).

Kao razlog prestanka rada zaposlenika, poslodavci navode u najvećem dijelu da je to zbog otkaza od strane poslodavca, sporazumni raskid radnog odnosa, i sl.

U odnosu na prethodnu godinu broj radnika koji su prestali raditi kod anketiranih privrednika se smanjio za 52% (prethodna godina 196 radnika ova godina 102 radnika).

Prilikom pronalaženja novih radnika u 2018. godini, 54% anketiranih se izjasnilo se da su imali poteškoće s nedostatkom specifičnih profesija i kvalifikacija koje su bitne za razvoj privrednog subjekta.

Poteškoće sa većim značajem su prikazane u sljedećoj tabeli, procentualno izražene sa brojem nedostajućih radnika, a privrednici su u 2018. godini imali potrebu za zapošljavanjem **52 zavarivača i slična zanimanja iz oblasti prerade metala** (39,4% od ukupnih potreba za radnom snagom):

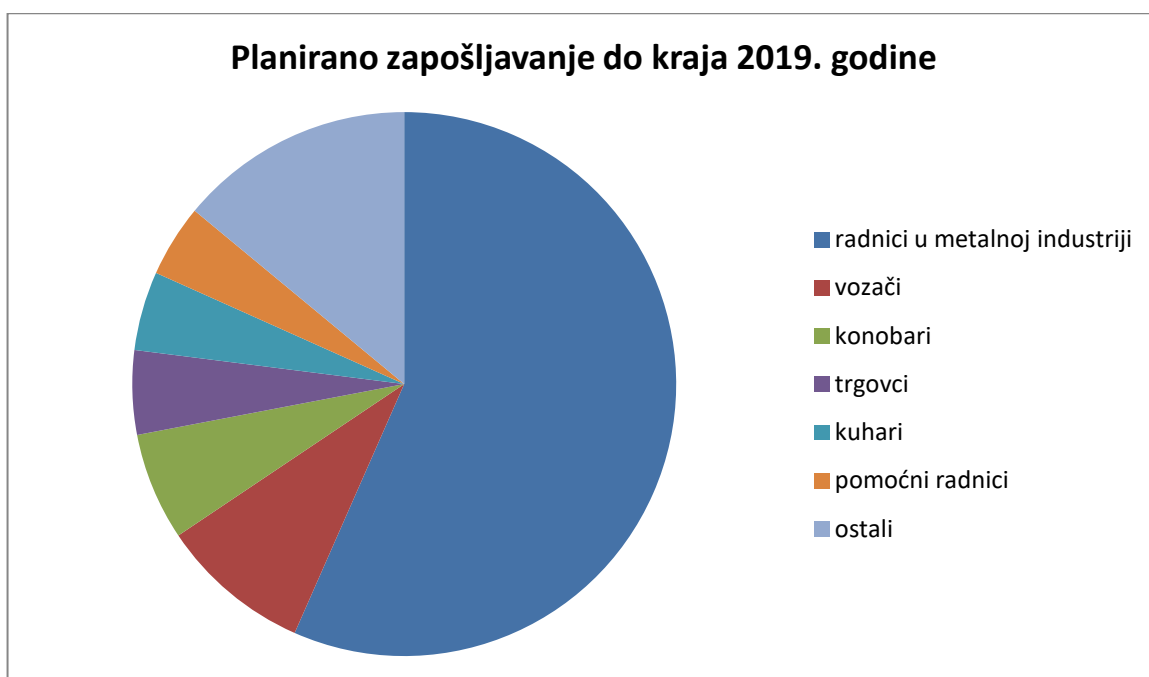
Tabela 17. Poteškoće kod pronalaženja potrebnih profila zanimanja u 2018 godini, koje su iskazala anketirana preduzeća

Razlog		Vrsta traženog zanimanja i procenat nedostajućih radnika	
		Naziv zanimanja	Procenat nedostajućih radnika
1.	Nedostatak radnika traženog zanimanja	Zavarivač i slična zanimanja iz oblasti prerade metala (28) kuhar (5), konobar (6), građevinski radnici (7), i ostali...	46,20%
2.	Nedostatak radnika sa adekvatnim znanjima i vještinama	Zavarivač i slična zanimanja iz oblasti prerade metala (24) kuhar (6), konobar (9), vozač (13), trgovac(7) i ostali...	53,03%
3.	Nedostatak radnika sa traženim iskustvom	hemijski tehnolog (1)	0,75
4.	Nedostatak radnika sa traženim znanjem stranog jezika		
5.	Nedostatak radnika sa traženim znanjem rada na računaru		
6.	Nedostatak radnika sa traženim socijalnim vještinama (komunikativnost, timski rad, spremnost na učenje i sl.)		
7.	Nezainteresiranost ili nemotiviranost radnika		
8.	Nešto drugo, navedite šta.		

Vežano za planirano zapošljavanje do 31.12.2019. godine, 68% anketiranih privrednika se izjasnilo da planira zaposliti radnike sa specifičnim profesijama i kvalifikacijama odmah odnosno do 31.12.2019. godine, od tog broja potrebe za radnicima u metalnoj industriji su 56,6%.

Potrebna zanimanja	Broj potrebnih radnika
zavarivač	106
vozač	21
konobar	15
CNC operater	14
trgovac	12
kuhar	11
NK radnik	10
zidar	8
strojar	8
pekar	7
stolar	7
monter građevinske stolarije	2
automehaničar	2
ing. mašinstva	2
dipl. ecc sa certifikatom za računovođu	2
bravar	2
radnik na brenti	1
farmaceutski tehničar	1
ing.drvene struke	1
instalater	1
UKUPNO:	233

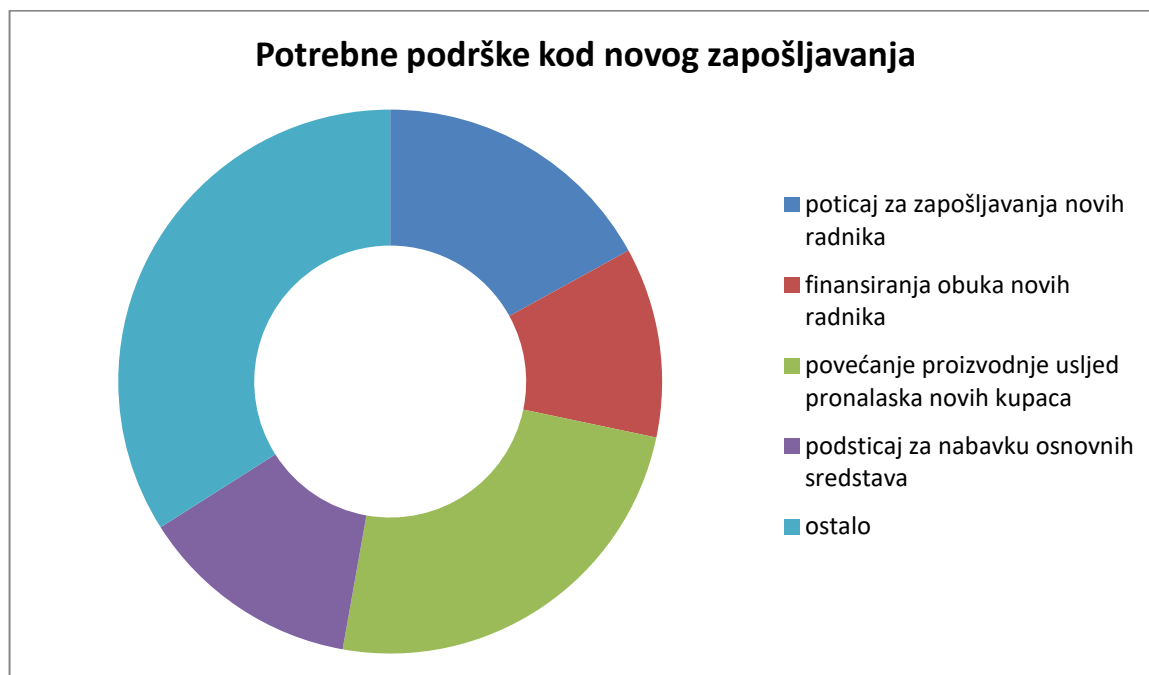

Privrednici su iskazali i određene vrste podrške koje su im potrebne kod programa novog zapošljavanja.

Na pitanje: "Šta Vam je potrebno da povećate trenutan broj zaposlenih lica", 24,5% ispitanih preduzeća se izjasnilo da je povećanje broja zaposlenih lica uvjetovano povećanjem proizvodnje odnosno usluga usljed pronalaska novih kupaca odnosno korisnika usluga a 22,6% se izjasnilo da je povećanje broja zaposlenih lica uvjetovano stručnom spremom radnika na tržištu rada.

Tabela 18. Prikaz podataka o određenim vrstama podrške koje su im potrebne kod programa novog zapošljavanja.

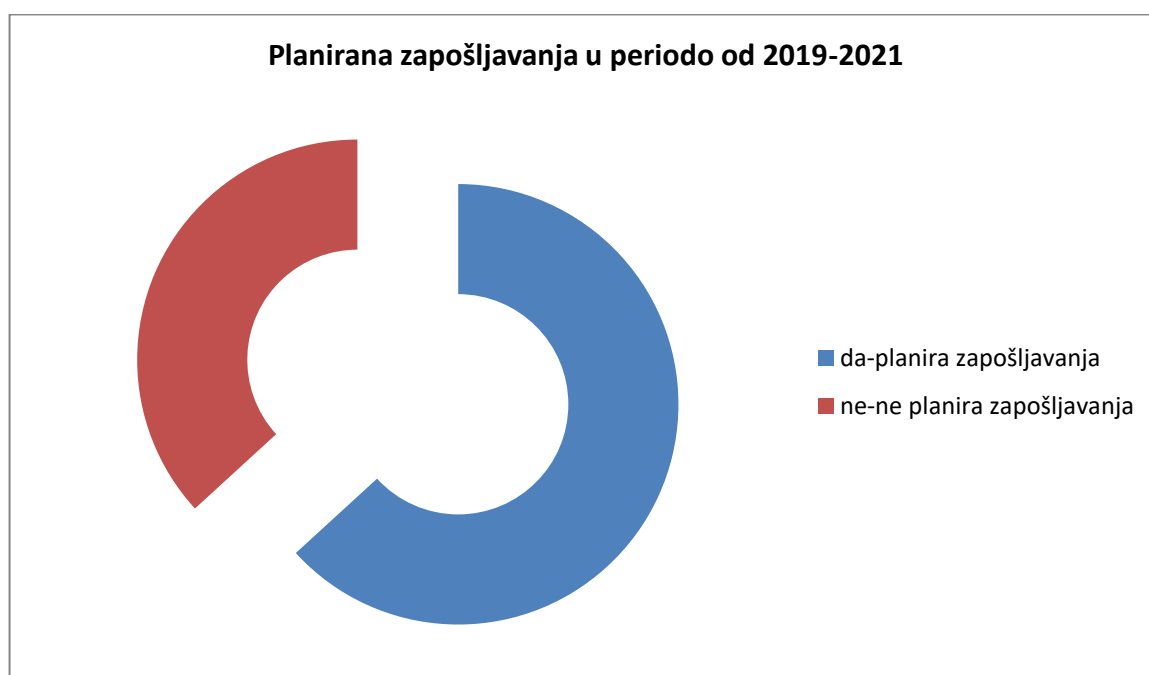
	Broj odgovora privrednika	Učešće u %
Podsticaj za zapošljavanje novih radnika	9	17
Finansiranje obuka novih radnika	6	11,3
Povećanje proizvodnje usljed pronalaska novih kupaca	13	24,5
Podsticaj za nabavku osnovnih sredstava	7	13,2
Ostalo (stručna sprema radnika na tržištu rada -12)	18	34
UKUPNO:	53	100%

Vežano za potrebne profile radne snage koje su iskazala anketirana preduzeća i planirana zapošljavanja novih radnika u periodu od 2019- 2021 godine 63,2% anketiranih se izjasnilo da u datom periodu planiraju nova zapošljavanja

Tabela 19. Potrebni profili radne snage

Potreban profil radne snage	Broj preduzeća sa iskazanim interesom
Zavarivač	123
Vozač	19
Konobar	13
Operater cnc	13
Trgovac	12
Kuhar	11
Strojar	9
Zidar	8
NK radnik	7
Pomoćni radnik	6
Stolar	6
Brusač	5
Bravar	5
Pekar	5
Automehaničar	3
Monter građ.stolarije	2
Dipl. ecc	2
Farmaceutski tehničar	2
Mašinski inženjer	2
Staklar	2
Organizator posla	1
Instalater	1
Inženjer drvne struke	1
Programer	1
UKUPNO:	259

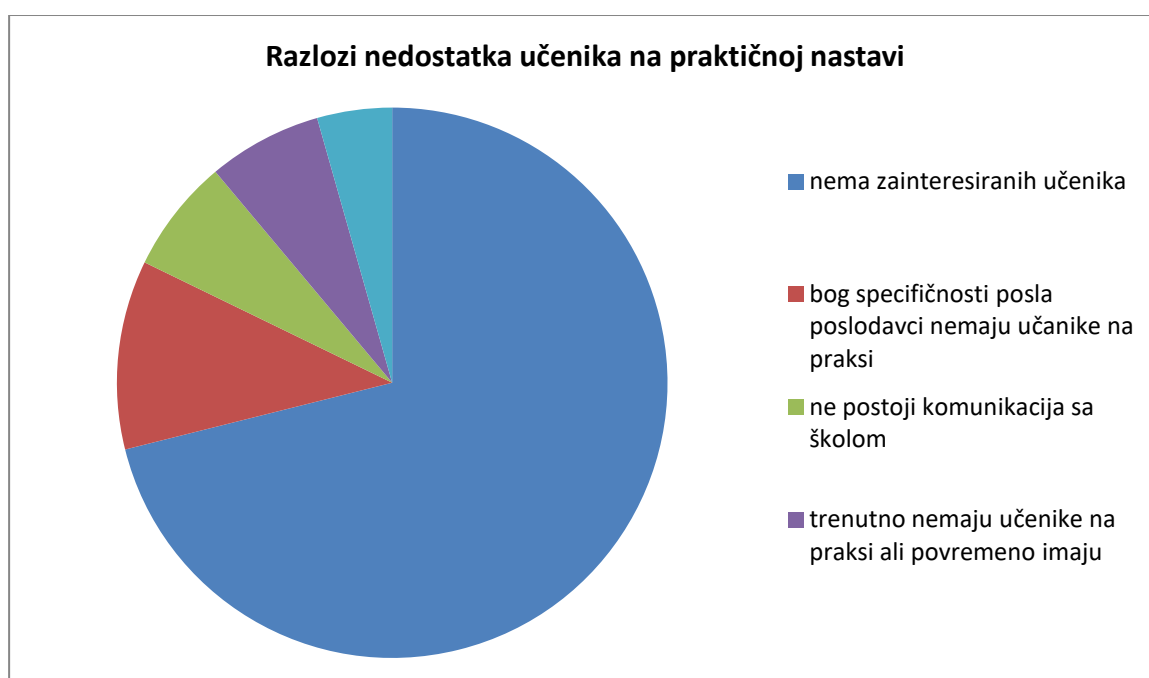

Procijenjujući interes za saradnju privrednika sa srednjom školom i pitanje da li trenutno imaju učenika na praktičnoj nastavi značajan broj anketiranih (96%) je izjavilo da nemaju te je 80% njih izjavilo da su spremni primiti učenike na praktičnu nastavu.

Po mišljenju privrednika razlog zašto nemaju učenike na praktičnoj nastavi najvećim dijelom je u slaboj zainteresiranosti učenika (71% privrednika se tako izjasnilo).

Tabela 20. Razlozi nedostatka učenika na praktičnoj nastavi

	Broj odgovora privrednika	Učešće u %
Nema zainteresovanih učenika	32	71,1
Zbog specifičnosti posla privrednika nije uobičajeno da imaju učenike na praksi	5	11,10
Ne postoji komunikacija sa srednjom školom	3	6,7
Trenutno nemaju učenike na praksi ali povremeno imaju	3	6,7
Na području općine nema odgovarajuće škole čiji bi učenici obavljali praksu kod poslodavaca (pekar,mesar)	2	4,4
UKUPNO:	43	100%

Od ukupnog broja anketiranih privrednika njih 83% su zadovoljni kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja.

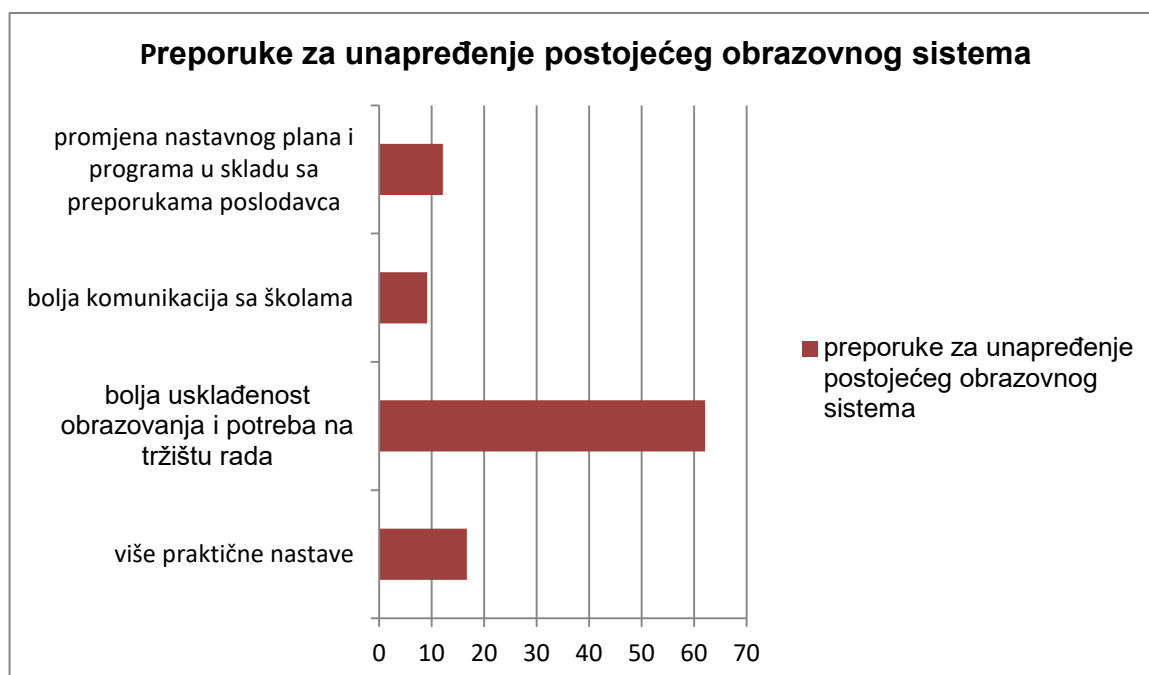
Tabela 21. Prikaz zadovoljstva kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja

Da li ste zadovoljni kvalitetom stručnog znanja i vještina novozaposlenih radnika koja su stekli tokom redovnog školovanja	DA	NE	UKUPNO
Broj odgovora	41	8	49
Učešće u %	83	17	100%

Da bi unaprijedili postojeći obrazovni sistem anketirani privrednici daju preporuke po kojima bi se najvećim dijelom obavljalo više praktične nastave uz usklađenost obrazovanja i potreba na tržištu rada. Preporuke unapređenja postojećeg obrazovnog sistema prikazane u sljedećoj tabeli

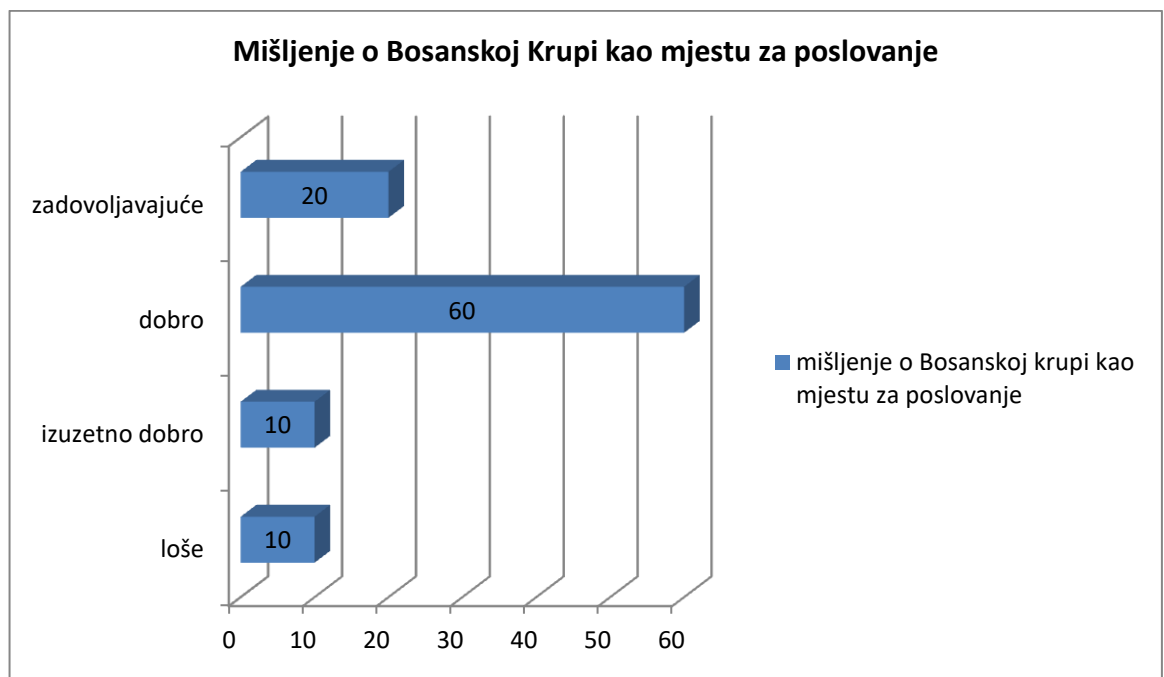
Tabela 22. Prikaz preporuka unapređenja postojećeg obrazovnog sistema

		Broj odgovora	Učešće u %
1.	Više praktične nastave	11	16,7
2.	Bolja usklađenost obrazovanja i potreba na tržištu rada	41	62,1
3.	Bolja komunikacija sa školama	6	9,1
4.	Promjena nastavnog plana i programa u skladu sa preporukama poslodavaca	8	12,1
	UKUPNO:	66	100%

Vezano za korištenje edukacija, treninga ili obuke 40% ispitanika se izjasnilo da su u posljednje tri godine koristili iste. U najvećem postotku educiraju se zaposlenici u oblasti metaloprerade, zaštite na radu i sanitarne ispravnosti životnih namirnica i obuka rada na novim mašinama.

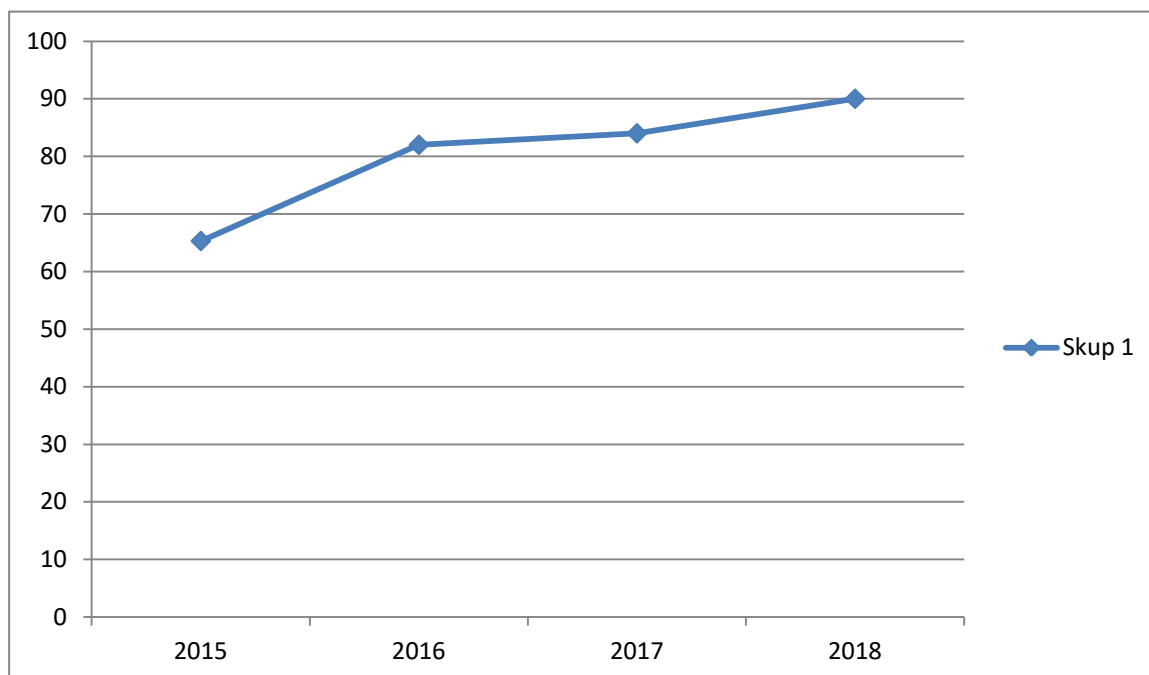
Mišljenje privrednika o Bosanskoj Krupi, kao mjestu za poslovanje - Generalno mišljenje anketiranih privrednika je u 20% slučajeva ocijenjeno kao zadovoljavajuće, 60% je ocijenjeno kao dobro, 10% kao loše a 10% se izjasnilo da je Bosanska Krupa izuzetno dobro mjesto za poslovanje.

U poređenju sa prethodne dvije godine mišljenje privrednika o Bosanskoj Krupi kao mjestu za poslovanje (zbrajajući pozitivna mišljenja) u porastu:

- **2015. godina: 65,3%**
- **2016. godine 82%**
- **2017. godina 84%**
- **2018. godina 90%**

POZITIVNA MIŠLJENJA

Obzirom da je glavni cilj ove analize utvrditi zadovoljstvo privrednika sa lokalnim poslovnim ambijentom a anketnom upitniku od njih je traženo da se izjasne šta smatraju pozitivnim a šta negativnom okolnostima za poslovanje u Bosanskoj Krupi.

Ovdje je bitno napomenuti da od ukupnog broja mišljenja i zapažanja datih od strane privrednika, u najvećem broju datih mišljenja:

- izjašnjavajući se o pozitivnim okolnostima za poslovanje, 19,5% ispitanika se izjasnilo da je razvoj poslovnih zona pozitivna okolnost za poslovanje, 29,6% se izjasnilo da je to blizina EU, prirodne ljepote 15,5%. Ukupno je zabilježeno 71. pozitivnih zapažanja grupisanih u 15. različitih odgovora.

Tabela 23. Pozitivne i negativne okolnosti koje utiču na poslovanje, po mišljenju privrednika

Pozitivne okolnosti za poslovanje u Bosanskoj Krupi		Negativne okolnosti za poslovanje u Bosanskoj Krupi	
razvoj poslovnih zona	19,5%	iseljavanje stanovništva i potrebnih kadrova	54,1%
blizina EU	29,6%	visina komunalnih taksi i naknada	13,1%,
prirodne ljepote	15,5%.	ostalo	32,8
ostalo	35,4		
UKUPNO	100		100

Posmatrajući mišljenje privrednika o pozitivnim okolnostima za poslovanja u protekle tri godine, gdje se akcent stavio na vodeće pozitivne okolnosti dolazi se do podatka da je u 2015. godini razvoj metalske industrije i industrijskih zona bila pozitivna okolnost za 48,8% ispitanika, u 2016. godini 24%, u 2017. godini je 9,2% i u 2018. godini je 19,5%. Prikaz u tabeli:

Tabela 24.

	2015	2016	2017	2018
Razvoj metalske industrije i poslovnih zona	48,8	24	9,2	19,5
Blizina EU	4,9	20	23,7	29,6
Prirodne ljepote	9,7	10	15,8	15,5

- izjašnjavajući se o negativnim okolnostima za poslovanje, u najvećem postotku, 54,1% ispitanika, se izjasnilo da je iseljavanje stanovništva i potrebnih kadrova negativna okolnost za poslovanje, visina komunalnih taksi i naknada 13,1%, u manjem postotku su izražene potrebe za radnom snagom, nelegalan rad sl. Ukupno je evidentirano 61 negativna zapažanja grupisana u 17. različitih odgovora.

Prikaz negativnih okolnosti koje utiču na poslovanje, posmatran u protekle tri godine:

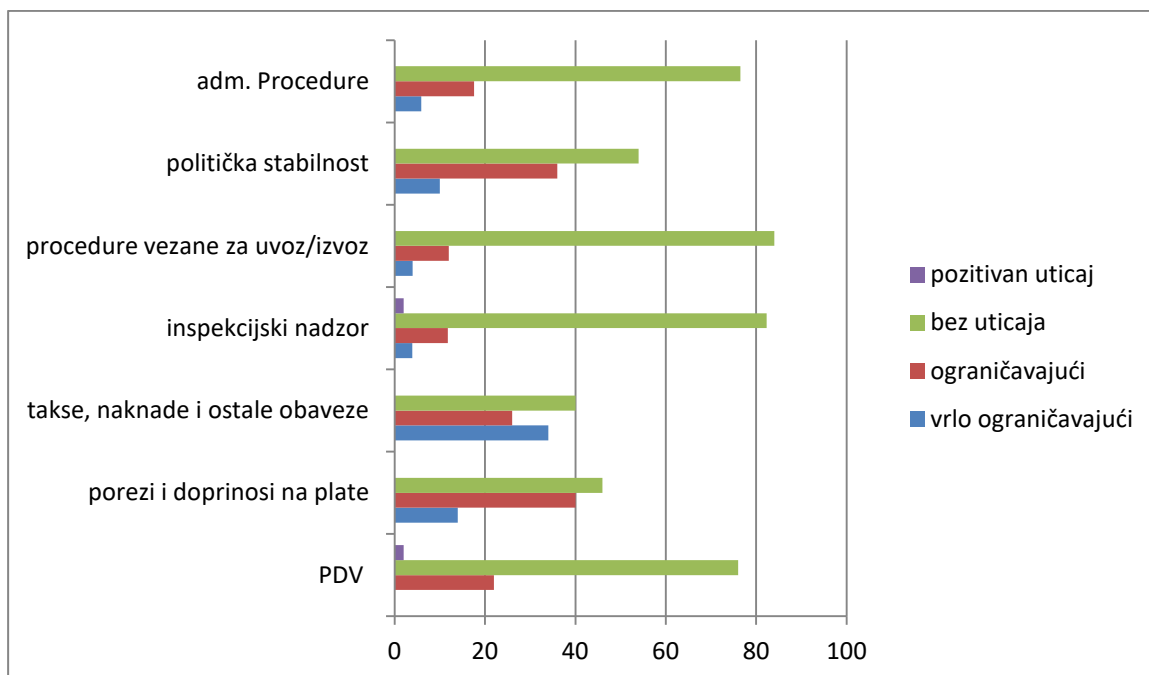
Tabela 25.

	2015	2016	2017	2018
Iseljavanje stanovništva	0	24	31,9	54,1
Nedostatak stručnih radnika	0	1	5,6	4,8

Stepen uticaja raznih faktora na poslovanje privrednika istražen je kroz vrednovanje stepena uticaja na ispitanike u obavljanju njihove djelatnosti. Vrijednosti u tabeli su prikazane zbirno za fizička i pravna lica, izrežene broičano i procentualno u odnosu na ukupan broj anketiranih privrednika..

Tabela 26. Step en uticaja raznih faktora na poslovanje u Bosanskoj Krupi

Faktori	Vrlo ograničavajući		Ograničavajući		Bez uticaja		Pozitivan uticaj	
	broičano	%	broičano	%	broičano	%	broičano	%
PDV			11	22	38	76	1	2
Porezi i doprinosi na plate	7	14	20	40	23	46		
Takse, naknade i ostali obavezi neporezni nameti	17	34	13	26	20	40		
Inspekcijski nadzor	2	3,9	6	11,8	42	82,3	1	2
Procedure vezane za uvoz/izvoz	2	4	6	12	42	84		
Politička stabilnost	5	10	18	36	27	54		
Adm.procedure	3	5,9	9	17,6	39	76,5		

Ukoliko posmatramo stepen uticaja navedenih faktora na poslovanje u Bosanskoj Krupi po godinama 2015., 2016., 2017. i 2018. dolazi se do podatka da je zbirno stepen ograničavajućih uticaja na poslovanje privrednika znatno smanjen, što predstavlja pozitivan pomak u radu anketiranih lica.

Tabela 27.

	Vrlo ograničavajući	Ograničavajući	Bez uticaja	Pozitivan uticaj
2015	258,4	380,7	509,1	51,7
2016	118	154	382	24
2017	124	171	387	18
2018	71,8	165,4	458,8	4

Na pitanje kako privrednici komuniciraju sa općinskom upravom izražen je zbirno za fizička i pravna lica stav da se komunikacija sa općinskom upravom obavlja:

- redovnim sastancima u općinskoj upravi iznijelo je 8,2% ispitanika
- posjete privrednicima u poslovnom sjedištu iznijelo je 10,2% ispitanika
- potrebne informacije privrednici dobiju e-poštom, telefonom, faxom i sl iznijelo je 51% privrednika
- nemaju komunikaciju: 30,6%.

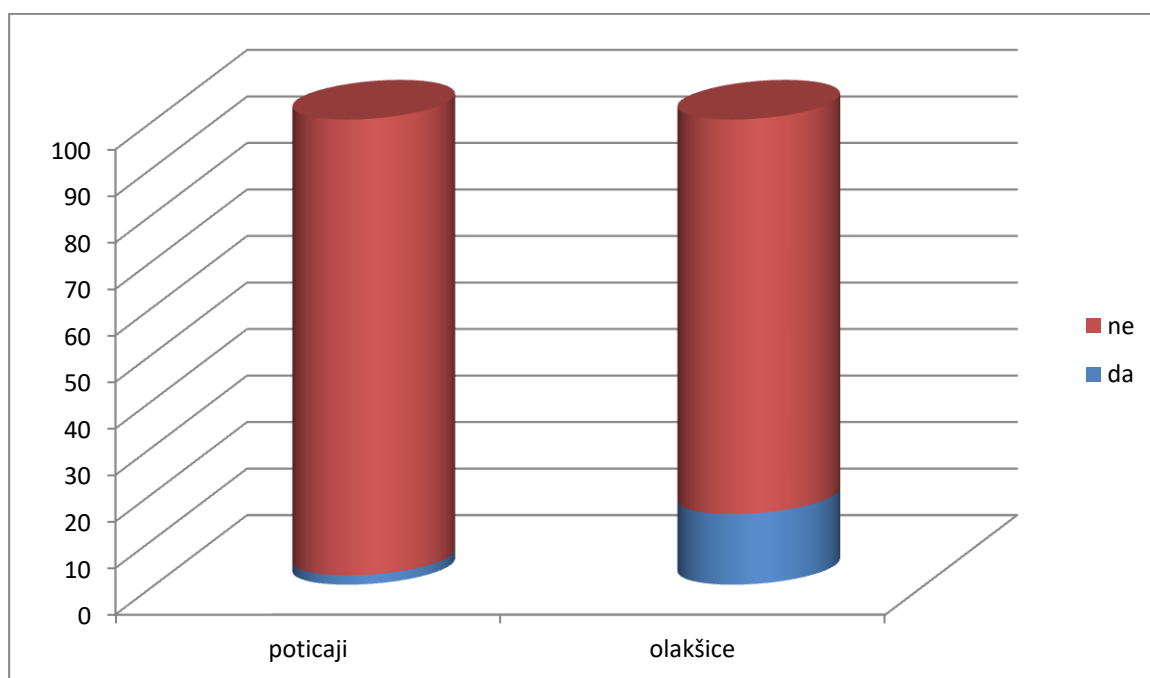
Na pitanje koji oblici komunikacije bi bili poželjni, po mišljenju i potrebama privrednika:

- 75,5% ispitanika se izjasnilo da je to redovnim sastancima u općinskoj upravi
- 10,20% se izjasnilo da je to posjetama preduzeću
- 14,3% je mišljenja da je to anketama prije odlučivanja o važnim pitanjima za privredu.

Na pitanje da li su koristili neke vrste podsticaja 84,8% anketiranih privrednika se izjasnilo da nisu koristili podsticaje.

Podsticaji koje su korišteni su uglavnom podsticaji koje nudi Zavod za zapošljavanje, te se 15,2% privrednika izjasnilo da su koristili tu vrstu podsticaja, te poticaji putem MEG projekta (8,7%). U manjem procentu podsticaji su korišteni u vidu unapređenja poljoprivredne proizvodnje.

Vezano za korištenje olakšica 98% ispitanika se izjasnilo da nisu koristili olakšice, dok se 2% anketiranih izjasnilo da su koristili olakšice u vidu oslobađanja od dijela naplate komunalne takse u prvim godinama rada.

Prema mišljenju anketiranih privrednika, u domenu aktivnosti koje bi trebala učiniti općinska uprava na unapređenju privrednog ambijenta, općina Bosanska Krupa treba staviti akcenat na aktivnosti prikazane u sljedećoj tabeli.

Vrijednosti u tabeli su prikazane zbirno za fizička i pravna lica, izrežene broičano i procentualno u odnosu na ukupan broj aktivnosti koje bi, po mišljenju anketiranih privrednika, trebala učiniti općina Bosanska Krupa.

Tabela 28. Potrebne aktivnosti općine Bosanska Krupa na unapređenju privrednog ambijenta

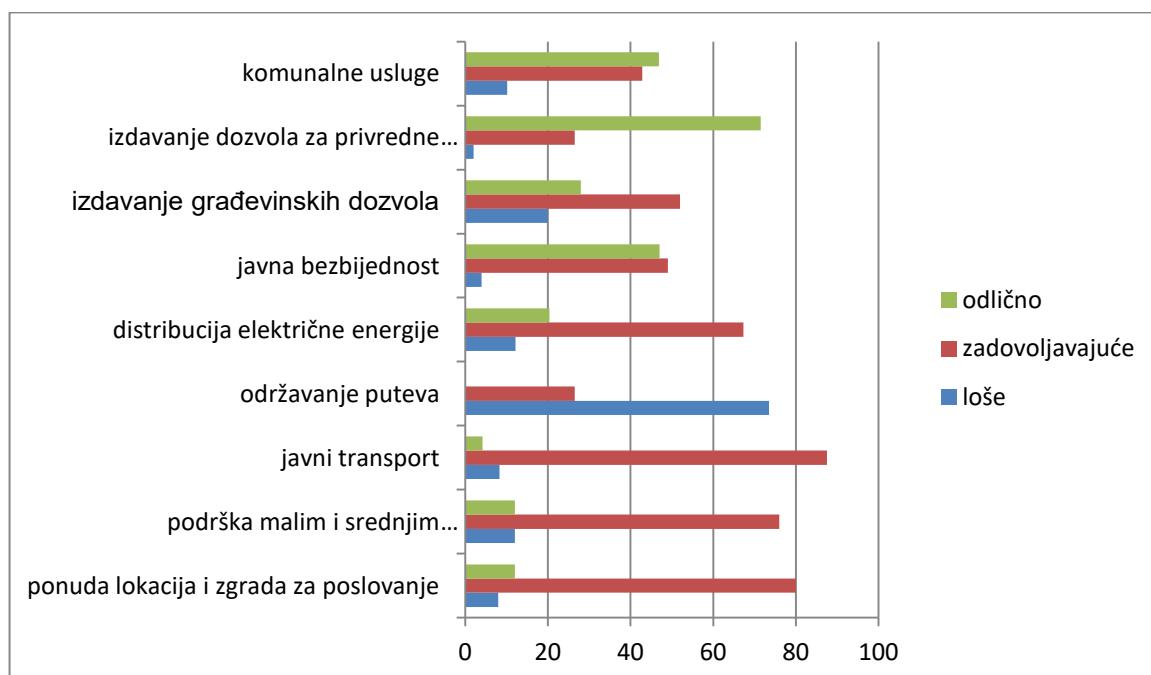
Potrebne aktivnosti na unapređenju privrednog ambijenta	broj	% učešća
Aktivnosti na zaustavljanju iseljavanja stanovništva	21	35,6
Brzina u rješavanju predmeta u općinskoj nadležnosti	5	8,5
Organiziranje bolje saradnje sa privrednicima koji se bave proizvodnjom	4	6,8
Smanjiti visinu komunalnih taksi i naknada	8	13,5
Ostale aktivnosti (obezbjedenja parking prostora ispred poslovnih objekata, organiziranje seminara, bolje saradnje sa inspeksijskim službama, rješenje vodovodne mreže za poslovne objekte u Baštri, usklađivanje obrazovnog sistema sa potrebama privrede, i slično)	21	35,6

Ocijenjujući kvalitet javnih usluga ocijenjen kroz mišljenje: loše, zadovoljavajuće i odlično, izražen kroz vrednovanje stepena kvalitete usluge anketirani privrednici su se izjasnili kroz vrijednosti prikazane u sljedećoj tabeli, izražene brojčano i procentualno u odnosu na ukupan broj privrednika koji su ocjenjivali kvalitet javnih usluga.

Anketirani privrednici su najkvalitetnijim uslugama ocijenili izdavanja dozvola za privredne djelatnosti i usluge javne bezbjednosti a loše kvalitete usluge su se izjasnili da su to podrška malim i srednjim preduzećima i održavanje puteva.

Tabela 29. Ocjena kvaliteta javnih usluga

	Loše		Zadovoljavajuće		Odlično	
	brojčano	%	brojčano	%	brojčano	%
Ponuda lokacija i zgrada za poslovanje	4	8	40	80	6	12
Podrška malim i srednjim preduzećima	6	12	38	76	6	12
Javni transport	4	8,3	42	87,5	2	4,2
Održavanje puteva	36	73,5	13	26,5	-	
Distribucija električne energije	6	12,2	33	67,3	10	20,4
Javna bezbjednost	2	4	24	49	23	47
Izdavanje građevinskih dozvola	10	20	26	52	14	28
Izdavanje dozvola za privredne djelatnosti	1	2	13	26,5	35	71,5
Komunalne usluge	5	10,2	21	42,8	23	46,9

Po mišljenju 65,3% privrednika, usluga koju treba prvo unaprijediti je održavanje puteva na način kvalitetnije sanacije postojeće putne mreže a 10,2% se izjasnilo da prvo treba unaprijediti uslugu održavanja puteva u zimskom periodu. Ostalih 24,5% ispitanika se izjasnilo u manjim procentima za preostale usluge u navedenoj tabeli koje su bile ponuđene privrednicima za ocjenu kvaliteta

Posmatrajući kvalitet javnih usluga u 2018 godini i upoređujući ga sa proteklom godinama, usluge održavanje puteva, su usluge čiji procenat ne zadovoljstva uslugom koju pružaju privrednicima.

Kvalitet javnih usluga se može uporediti na tabelarnom prikazu iz 2015., 2016., 2017. i 2018. godine.

2016 godina:

	LOŠE	ZADOVOLJA-VAJUĆE	ODLIČNO
Ponuda lokacija i zgrada za poslovanje	12,5	79,2	8,3
Podrška malim i srednjim preduzećima	75,5	24,5	-
Javni transport	63,3	34,7	2
Održavanje puteva	71,4	28,6	-
Distribucija električne energije	26	66	8
Javna bezbjednost	22	54	24
Izdavanje građevinskih dozvola	28,6	69,4	2
Izdavanje dozvola za privredne djelatnosti	16	74	10
Komunalne usluge	4,1	69,4	26,5

2017 godina:

	LOŠE	ZADOVOLJA-VAJUĆE	ODLIČNO
Ponuda lokacija i zgrada za poslovanje	14,6	68,7	16,6
Podrška malim i srednjim preduzećima	53,1	40,8	6,1
Javni transport	14,9	74,5	10,6
Održavanje puteva	54,2	43,7	2,1
Distribucija električne energije	16,3	67,3	16,3
Javna bezbjednost	6,1	57,1	36,7
Izdavanje građevinskih dozvola	27,6	68,1	4,2
Izdavanje dozvola za privredne djelatnosti	2,1	35,4	62,5
Komunalne usluge	18,4	49	32,6

2018 godina:

	LOŠE	ZADOVOLJA-VAJUĆE	ODLIČNO
Ponuda lokacija i zgrada za poslovanje	8	80	12
Podrška malim i srednjim preduzećima	12	76	12
Javni transport	8,3	87,5	4,2
Održavanje puteva	73,5	26,5	
Distribucija električne energije	12,2	67,3	20,4
Javna bezbjednost	4	49	47
Izdavanje građevinskih dozvola	20	52	28
Izdavanje dozvola za privredne djelatnosti	2	26,5	71,5
Komunalne usluge	10,2	42,8	46,9

Od ukupnog broja anketiranih privrednika, kod 25 privrednika je izvršen uvid u ukupan prihod za 2018. godinu, izvoz u 2018. godini, investicije u 2018. godini, investicije u 2019. godini do dana anketiranja te planirane investicije u 2020. godini. Kod ovih privrednika:

- ukupno se izvezlo robe i usluga u iznosu od 53.951.433,4 KM,
- u prošloj godini je investirano u iznosu od 8.769.515,95 KM,
- u 2019. godini do dana anketiranja,
- investirano je 4.432.963 KM,
- plan investiranja u 2020. godini je 3.010.000 KM
- trenutno ovi privrednici upošljavaju 701 radnika i
- ostvarili su ukupan prihod u iznosu od 89.185.132,36 KM.

V PRIJEDLOG MJERA I ZAKLJUČAK

Nalazi ankete ukazuju na to da općina treba i dalje raditi na unapređenju poslovnog okruženja, koje će biti pogodno mikro i malim preduzećima i poduzetnicima iz svih oblasti a posebno u oblasti metaloprerade. Sugestije koje su privrednici iznijeli prilikom anketiranja su da lokalna uprava bude otvorenija za kontakt, razgovor i pomoć privrednicima kroz organiziranje poslovnih druženja sa privrednicima, veću saradnju općinske uprave sa nadležnim inspekcijama, uticaj na trend iseljavanja stanovništva te ubrzavanja administrativnih procedura i smanjenja općinskih taksi i naknada.

Analizom se došlo do sljedećih rezultata:

- Anketirano je 50 privrednika sa područja općine Bosanska Krupa – 31 pravno lice i 19 fizičkih lica. Od ukupnog broja anketiranih privrednika 44% se bavi proizvodnjom, 30% se bavi uslužnim djelatnostima a 14 % se bavi trgovinom i 12% se bavi ugostiteljstvom.
- Po rezultatima ankete, porijeklo kapitala anketiranih privrednika je 92 % je u domaćem a 8 % u stranom vlasništvu.
- Privrednici najviše zapošljavaju radnike sa završenom SSS, i bilježi se stepen porasta zaposlenosti u 2018. godini (14 %) u odnosu na 2017. godinu.
- Najveće potrebe za trenutnim zapošljavanjem su izkazali privrednici koji se bave proizvodnjom – 68% trenutnih potreba za radnicima je u proizvodnji – gdje prednjače potrebe za planiranim zapošljavanjem u metalopreradi – 106 radnika zanimanja zavarivač.
- Generalno mišljenje privrednika o Bosanskoj Krupi, kao mjestu za poslovanje, je izjašnjeno kao zadovoljavajuće, dobro ili izuzetno dobro – 90% anketiranih.
- Izjašnjavajući se o pozitivnim okolnostima za poslovanje u najvećem procentu privrednici su se izjasnili da su to: blizina EU, razvoj metalne industrije i prirodne ljepote a kao negativne okolnosti izjasnili su se, u najvećem procentu, da je to iseljavanje stanovništva.
- Ocjenjujući kvalitet javnih usluga, anketirani privrednici su najkvalitetnijim uslugama ocijenili postupak izdavanja dozvola za privredne djelatnosti, komunalne usluge i usluge javne bezbjednosti .
- Od ukupnog broja anketiranih privrednika, kod 25 privrednika je izvršen uvid u ukupan prihod za 2018. godinu, izvoz u 2018 godini, investicije u 2018. godini, investicije u 2019. godini do dana anketiranja te planirane investicije u 2020. godini.

Kod ovih privrednika:

- ukupno se izvezlo robe i usluga u iznosu od 53.951.433,4 KM,
- u prošloj godini je investirano u iznosu od 8.769.515,95 KM,
- u 2019 godini do dana anketiranja investirano je 4.432.963 KM,
- plan investiranja u 2020 godini je 3.010.000 KM
- trenutno ovi privrednici upošljavaju 701 radnika i
- ostvarili su ukupan prihod u iznosu od 89.185.132,36 KM.

Na osnovu ovih mišljenja izrađeni su sljedeći prijedlozi mjera namijenjeni lokalnoj upravi i privrednicima:

- Usaglasiti sa nadležnom službom za održavanje puteva kvalitetniju sanaciju postojeće putne mreže i redovno održavanje puteva u zimskom
- Sistemski riješiti usklađivanje nastavnih planova obrazovanja sa potrebama privrede, tako da općina u saradnji sa privrednicima, školom i organizacijama koje implementiraju projekte za zapošljavanje potrebnih kadrova, treba da vodi ukupan proces usklađivanja obrazovnih planova i programa obrazovanja kadra sa potrebama tržišta radne snage, odnosno iskazanim potrebama poslodavaca.
- Usklađivanje obrazovnog sistema sa potrebama privrede u cilju smanjenja sadašnjeg nesrazmjera na tržištu rada bi trebala biti stalna aktivnost općine.
- Intenzivirati dijalog između općinske uprave i privrednika kroz anketiranje privrednika o mišljenju prije odlučivanja o važnim pitanjima za privredu
- Lokalna uprava treba redovno organizirati poslovna druženja sa privrednicima u svrhu otvorenijeg kontakta i razgovora s ciljem pružanja raznih vrsta pomoći privrednicima
- Rasteretiti privredu od opterećenje koja dolaze sa nivoa općine a vezano za smanjenje općinskih такси i naknada
- Veću saradnju općinske uprave sa nadležnim inspekcijama a vezano za suzbijanje nelegalnog rada

OPĆINSKI NAČELNIK
Armin Halitović